

19 JUN 1939
5.307/6
3076p
PP. 1-10

Mrs. Ragobana
Masekela school K34/26. 1
P.O. Segotyle
via Pieteraburg
Q12
25e

INDEXED

Sethäba sa xa-letsuwalä ke sethäba se se tšwaco

Bolaodi sa tša sa aca Nareng mo xo bexo xo
buša Bolobedu. Maina a maoši a bōna ka xo
latelana xa bōna šia:

Xo tšoxa se ba le Bolaodi ba busitšwä ke:
Kunukhuni, Kasomaco ya ba Khunye Khunye. Xe
Khunyepepe a huwä bōšäi lya dula ke mowa wa
xaxwe ya ba vexo ke Senumbela. Ke yēna a ileng
a tšiya sethäba sa xa-letsuwalä a se tšiša
mono Tswanong. (Tzaneen District).

Banile pele ba sešä ba tša mono Tswanong,
bä sa le Bolaodi, Modiba, e mongwē wa bana ba
Khunye Khunye a tšoxa a tša a aca Tswanong
fela mo ba vexo ke Dmareng, šä Komo. Oile
xe a fihla Tswanong, a, hušä Makuwela, Ramaila
Mangēna le Mphela la Maponyä ba axile šina
E E le e le masoto le Moxalo Kxōšä ya Bolobedu.
Xe ba bōna Modiba a dula nareng ya bōna,
Makuwela a bexa Mphela Kaxobane Mphela e be
e le lerota le lerota.

Xe Mphela a šwa tšä tšä a šona banna
xe ya butšiša xobane Modiba e ka ba o nyaka eeng
Modiba ka xo šia a re: "Ke ya fela, ke sa
diyoba ke Khutlami monšerong". Ke mo re
kwang xe ba šetwa ka xwe "Ke ba Khutlami
ba šexōšö batho ba mmatema a lešpo"

Lowal Mphela e se a ba le tšä le bōna,
Kantše Modiba o tšeba xobane letšwalä o etla.
Xo se xwa fela matšatšä a se matšas letšwalä
a šä tšwäšä le sethäba sa xaxwe a fihla
a huwä mmoto o masoto a dula xo šina.
Mmo wo o be o na le dinare tšä dithšä
kudu. Xonne ya re ka xo Kxahlwa ke dinaka

tša nane, bare "a xa mothosi o mobotse
swe' xo tšona byalo xa re sa le Baraodi ke
vena Banareng, re ba hina kxomo ya naxa."
Le lehono ke Banareng, ke ditšomono.

Xe Modiba a kwele xobane Letswalô o thite,
a ya a lothia, xonne a a hotia Letswalô
xobane felô mo a dutšeng xina ke naxa
ya xa Makuwêla, le xobane Makuwêla o bušwa
ke Mphelô

Xe Letswalô a kwele tšea, a nthia dira
xo yo lwa le ba xa-Makuwêla. Makuwêla o a
hona manaba a mošwa hlêla a rona batho
xo yo hitia Modiba xo re a mothuse, le se
makaditšeng Makuwêla ke xe a bona modiba a
hlanxile, a sepela byalo ka thête, a eme
le manaba a xaxwe. Xonne, o a bone xobane
a ka sete a dira sete e neêla xo Letswalô.
Letswalô a buša a nthia dira xo yo hula
Ramaila le Maponyo le Mangona. Xe ba bona
tata dšeme byalo, ba e neêla xo Letswalô.

Mphelô o a bona xo le byalo, a tšona
a ya Bolobedu xo yo dila xina.

Xo sesô xwa fela mengwaxe e se mokas
Lemubelo a hwa. Xonne setulo sa tšea ke
mowa wa xaxwe yo ba xeso ke Podile.

Pušong ya Podile e se xwaba le ntwa.

Xe a dutše a busa ditšomana di be di
letšwa, dinaka di hwa. Fêêla mokxalabyê
yo dšile a phela letaka le le telele hudu,
mowa wa xaxwe yo ba xeso ke Ramatau a
ileng a beya a fela pelo ya xo tšea setulo
sa bonena.

E nile xe a setše a bona xobane mokxalabyê
eo xa a sa kšona le xo sepela, a laêla

K34/26

Basadi ba mokxalabyê xo tee le basadi ba xaxwe xone ba se sa fa mokxalabyê dijô xone a phakišê a hwe, mme a tlê a kxwêre xo tšia setulo sa boina. O be a kxwetšê xone yo a tšia mmônang a yo fa mokxalabyê dijô o tla monolay ka letšatši le lengwê monodi wa kxwêre a ne a tlêle xo bôra mokxalabyê, a hwetšia a swerwe ke tlala a bile a nyoka fêlêla. Xonne a se xo bôra xo le byalo a kitimwa a ya a nyoka monokwana a tla a fa tatace. Xe tatace a bôra fao a ne xo kênwa, "o se ke wa ntebalêla ngwanaka, o no fêla o dina byale" monodi eo wa xaxwê a no fêla a dina byale.

Ka letšatši le lengwê mokxalabyê a ne xo monodi eo wa xaxwe, "o ne moseane o mosolo o tlê kamo ntlwaneng yaka tšie tla tšeo xute thiklê ya kxwêre ngwanaka".

E nile moseane o mosolo, monodi eo a ya ka mo mokxalabyê a dutšeng ka nthe. Xe a fihla, a hwetšia mokxalabyê a butšê dithebe le tšia xaxwe kaxoka; xo tee le ya xo neša pula. Xe a mmôra a tlala bathabô le sebo a mofêla xone a dule fase mme a moute maleatlala a kxwêre kaxoka, xofihlêla a a tšeba.

Xe a bore xobane monodi yo wa xaxwe o a tšeba e le nuni, a laêla xone Ramatau a tlê le kênwa. Xe a tlêle a ne xo xo kênwa; "ngwanaka, ke batametšê xo ne ke hwe, byale ke xo kxonêla xone o mphe monodi wa Madingwana xone ke hwe nao?" Ramatau a ne: "Ke tla šala ke busa eeng!"

Mokxalabyê a busa a ne: "mphe dikxomo xo ne ke hwe natišô?" Ramatau a ne "no ke

ke tla sala ke ija leng?"

Mokwalabye a busa a re: "mphe dimpya ke hwe natio?" Ramatau a re aowa tšona o ka di tšona.

Podile a hwa le dimpya tša nasa yeo kajmoka, nasa ya sala e le hlōloxadi so hloka dimpya.

Podile o nile so hwa Ramatau a tšona hōvii o nile a sešō a busa mengwasa e mebedi mapono a tšwēlōla, a tla nasa ya sca letawalo ka thoko ya behlaba-tšatši a dikōla Thabine.

Xe Ramatau a kwele xobane Mapono a fitile, a laela banana xore ba yo litšha Mapono ao. Xo ile aowa ya banana ba habedi ba swere ditlokana baletsiwe, xore xe ba fihla mo xo bese le Mapono, ba E mongwē a xometse thōkana yeo 'mme e mongwē a e phoše. Ka xo xijalo melemo e e bese e tloctšwe mo ditlokaneeng tšeo tšo pedi e tla tl tšwēla Mapono 'mme ya a dīra xore a ba šele moraso.

Xe ba dīrile byake Mapono ka Kxonthe a ile a ba sala moraso.

E tšē xe mokwosi a thlabiwa, batho ba tšwa kajmoka ba thšabēla seborg thabeng ya Makala-ntwe.

Mapono a f fihla a kxobokana ka notkeng, a tšwa dipatšē, a thunthšā mošō o mosolo; mošō wo qile wa apanētšā tabo thaba yeo ya Makala-ntwe kajmoka. Moisa e mongwē wa kxosane ya Mapono a ēma xare xa bōna a xoeletšā ka lentšu le besole a nthšā mphatō ka mphatō. Mapono a apanētšā tal thaba yeo kajmoka.

K34/26

Mrs. Ragobaya
Hastikwala school (5)
P.O. Segophale
via Petersburg

Batho ba sa Letswalê ba be ba Ksobokane
ka noka basadi bana, dipudi le ditsoona. Banna
ba kokilone phaaia-phaaia ka mesêbê ba dirang.
Maporo a ba fetsa ka noka ka thōse. Mesêbê
ya ba sa-Letswalê sefhuo e be e ne ke nene
meutlwa ya noka mo dikotseng tsa Maporo.
Ka lona letšatši leo xo ile xwa hwa dikete-kete
tša batho, xotee le tšena Ramatau o ile a bala-
wa. Fieela monwa Ramatau yo ba neso ke
Seena le natsadi ya xaswe le bana ba
xaswe e ba hwa.

Ke maporo a fule, maselêla a batho ba
sa-Letswalê a baêla, a yo a sa motse wa
lona. Xonne ya ne ka se Ramatau a hwile,
monwa wa xaswe Seena a tšia setulo sa
bona.

Seena e be a na le monwa wa xaswe
yo ba neso ke wa Marothi. Le eeng tšena e be
e setše e le monna a hile a na le barwa.
E nile ka tšatši le lengwê a ile xo yo lona
koko wa xaswe, (monna wa Podile). a ne xo tšena:
"O le šilo, o neng o sa bolaye papaso? Ke o
hile o le monna yo mo ka kaa o tla buša
neng monê o ile o kōcōlê xo buša."

Ke tloxa ka lona letšatši leo Marothi a
thōna xo oša hana see a na le masocana
a mangwê.

E nile ka le tšatši le lengwê Seena a
tloxa a ya ka noteng xo yo hlaha mmele.
o nile se a ne ke ya boya a
xahlana le Marothi le masocana a
mangwê, a makala se ba ne xo Marothi. "Thōna
ke a sa matetše ke se Marothi a mōthuba
ka thōka a hile a mo wisetša fase masocana

K34/26

a le a thusa Marotho ko bolaya tataswe.

Xe a dinile byale a kitima a yo botša koko wa scase xore: "mooi o la ke hlomotšē" Xe morodi wa Podile a e ikwa tabu yeo a mohlanocele a re: "Yonna lesela le bolale ngwana ngwanēs! a se batho boyang le moone le tšena."

Xe marotho a lona scobane ditaba di moxolešē, ke mohlā a tšhāba a bile a thilo fihla sca Mothiba.

Xe a le sca Mothiba ba sca Letswalō ba mo šala moraso; ba fihla sca Mothiba ba anesela Mothiba ka mo Marotho a bolaleng Kavē ka scōra. Xe Mothiba a e ikwa taba e byalo, a befelwa tudu a laela xore ba sca Letswalō byo bayo khuta masēmong. Xonne a laela mantora a scaxwe a isē Marotho masēmong xore a yo lona mo rē thā sca lemā scōra.

Banile se ba le masēmong, ba sca Letswalō ba utulosa, ba swara Marotho ba thōa naē.

ʔu nile xe ba le tseleng ba mmolaya se e le batho ba a neng a na le bōna.

Xe ba fihla xai ba tsebisa setšhāba scobane ba mmolala. Ke mohlā morodi wa yola wa Podile a re: Ke nna Mmakaepea bošōi e se byaka

setšhāba sa sca Letswalō sa thōna ko busa ke Mmakaepea.

"Mmakaepea yo, e be e le ngwetšē ya xa Sekokola, fēla ya re ka scobane xo be xo se ya dulang bošōi xe bale ba hwile a dula setulo sa bošōi.

Mo xare xa matoro a xa Letswalō xo besa

34/26

na le banna ba ba bedi ba mmakaepea
a be xo a ba boifa, maina a bina siai:

Masaba le Mosohli. Xaroto monna ya a be xo a
mofhshaba kudu e be e le Masaba. Xonne a re
Kajobane a be a na le diphetu tsa bososi lya
xa-Letswalo, a dina maano xore a tle a bone
ka mo a ka naka Masaba le Mosohli kaona.
E nile ka letsatsi le lengwe re Mosohli a tle
xo loba, Mmakaepea a nffa lexonye xore a mo
phanhelê lona. Mosohli a re Kajobane a be a se na
pelaêlo le nyane ya xo baka bososi, a phapha
lexonye leo a se na pelaêlo kamooa xa matsatsi
a se matse Masaba le tina a tla xo loba, e
nile xore Mmakaepea a mmana a nffa lexonye
xore a mo phanelê, Masaba a re Kajobane a be
a na le moyu wa xo baka bososi, a bitša
ya mongwe wa balata xore a tle phapha lexonye
leo, mme a tsa dikonye a dšša xo Mohumacosi
(Mmakaepea).

Mmakaepea o be a rata xo bina
xore nna ya nang le nnywa xa xo baka ke
mang. 'Mme re a bone xobane ke Masaba, a fa
Mosohli thokola ya mamoni. A re xo tina: "re
o sa bolae Masaba o ka sefke wa bina bososi"
ke mo Mosohli a ileng a dina maano a xo bolae
Masaba.

Ke Masaba a bone xobane Mosohli o rata xo
monlaya, a nthša dina xore a lwe le tina.
Xonne e nile Kajobane Masaba a be a se na
phetu ya ntwa, a penywa. Ke mo a ileng
a thšaba a ya a dula Kwaname (Politi
Liding) Mosohli yina a šala seê a letetše
bososi mo mohlê 'Mmakaepea a hwang.
Mmakaepea o be a na le ngwetši ya

K 34/26

via Petersburg

Xasame, (ngwana wa Koaletsiadi ya Xasame
 Seepa) yo a be xo a hitwa Mmamahlola. Lena
 mo? Xasame a ne ka xo tseba xobane Moishli xa
 a na dipheku tsa boxosi kamoka, a ne
 Mmamahlola dipheku kamoka tsa boxosi bya xa
 letswalo tse a difiliveng ke Padi. (tatawe).
 Koonolo ya Xasame e be e le xone boxosi bo tšwe
 ke Mmamahlola. Ke a setse a nyotlo hwa a be
 a setse a mofile lenaka la pula.

E nile ka letšatši le lengwe ke Mmakaepa
 a sa dutše ka ^{xa} xwa tla letšatši le
 bu neso ke Melala, le tšile xo bona Mmamasadi
 mme la ne xe le tšene ka mo kaši e beo ka
 xona, la se ke la bona mo le ka eulang.
 Ka mo ntlong xo be xo na le komana,
 mme ya ne kašobane setulo se be se se xona,
 letšatši la dula xona xa komana. Taba ye
 e ile ya befedisa Mmakaepa kudu.

Melala o nile xo tšona, Mmakaepa ka
 hefelo yela ya Xasame, a thoma s'lwala.
 O nile mola a lwala a ipela Mofelo e:
 Di e tla ditšosi tše dikhubidu,
 a he a he.

Ditšosi tše dikhubidu manthoathoanana,
 a he! a he!

Di tla tla ditšupetša matlala,
 a he! a he!

E welele o welele a he! a he!

Kamoraso xa matšatši a se makae a hwa.
 Mme o nile xone a hwe, mantona kamoka
 a o letswalo a tla xo bona yo a tšeo
 xona o bua ntlo yo Mmakaepa a
 hwetšeso ka xone. Koonolo ya batho kamoka
 e sa ba hona e ka Moishli a tla xona

K34/26

go utula, feela a situa. go a lekile xa
 ntai-ntai mme a palotšwe, a bepelwa kuw
 Kajoobane o thomile go lemosa bofara bya
 Mmakaepa kat ka lona lebaka leo.

go ba lekile mme ba palotšwe, ke mo
 ba xopotšexo Mmamahlola xone mohlomongwa
 a ka ba a rapile mo file diphetu tšau
 boxosi. Ba ile ba rona mabho xone a ye go
 ye mmitšha Thabane (mo a be go a thabetšhe
 xona xone a fiwa diphetu ka motša). O nile
 go tla, a lula ntlo yela Mmakaepa a be
 go ka xane.

Taba yeo e ile ya bepedišu Mošohli kuw
 ke mo go thomileng ntwa go thosca lona
 letšatšeng leo Mmakaepa a išwang badimong
 ka lona.

go nile go sa masoto a xa letswalo a bit
 litšwa ka motša go tšišwa xone nna le lona
 xone kxosi ke nani? Ba bangwê ba ne: "Ke
 Mošohli" ba ba bangwê ba ne ke "Mmamahlola"
 ke ba thosca kaomong e be e mphe saka,
 go rapile go se sa lona selo.

Ntwa eo e ile ya luewa mangwasa e
 mehlano xoba e sebelang, xofihlêla go e
 thilo lamolwa ke Makxowa, ba hile
 ba ahlola ka xone Mošohli ke kxosi ya batho
 ba ba emang le tšena. le Mmamahlola le
 tšena ke kxosi ya batho ba ba
 emang le tšena.

go se swa feta mangwasa e se mekwa
 Mošohli le 'Mmamahlola ba dira kwano xone
 ba lue le Makxowa, mme kwano yeo ya
 lona ya phetha ka go kwešwa
 lohloko le go išwa thoswana go ye ba

/34/26

bapolesana.

Lehono hooši bya na Letawalê na buân
 Molalatladi mona wa Mmamabola. Ke
 sethaka se se fokolang Kabaka la na hlōka
 (Location). Molato e tšwa e wa bōna ka
 na sana (Location) e ba Mmušo ba ileng ba
 ba seela yōna, ba re: "Ka re ye Boroka re
 nyaka sa sa be rena"

Ntwa ya ba Ja-Ditšale le ba sa
 Mamabola.

Ditaba tša ntwa yeo ke setšo ke a ngwadile
 pitung yela ya xore ka se amela yōna.
 (no 2 le 3) dibontha na ntwa e benge
 luewa xōna.

no I e bontha wa motse wa sa-
 Mamabola o be na a sekwō xōna.

No II e bontha na ja bolailweng
 moale e mongwō wa sa-Ditšale yo
 ba rena ke Rantsekseswana. Ke ya no ba
 nilese na molaya ba betla nakana
 ya marumō ka lerapō la tšatšat lenstla
 la sease. Xore nakana ye e re se e re ke ya
 lla, ba sa-Ditšale ba kae se dipelo.

End. 8.307

K34/26

Xa - Motlaba
Letlateng la go seleta (6), kemo
go bo laibeng Marothi letswalo.
molateng wa masemo.

